

SISTEM ZAPOVJEDANJA KOD INCIDENATA ili INTERVENCIJSKO ZAPOVJEDNI SISTEM

(eng. ICS – Incident Command System)

INCIDENT – događaj, uzrokovan ljudskim faktorom ili prirodnim pojavama, koji zahtijeva odgovarajuće akcije da bi se spriječile ili smanjile ljudske žrtve i oštećenja imovine i/ili okoliša.

ŠTO JE ICS ?

- To je standardiziran postupak upravljanja incidentom na mjestu intervencije
- Dozvoljava korisnicima prilagodbu integrirane organizacione strukture, sa ciljem rješavanja problema i zahtjeva pojedinačnih i složenih incidenata bez zastoja izazvanih sukobima nadležnosti službi uključenih u rješavanje incidenta.

CILJEVI ICS-a

Korištenjem u praksi provjerenih tehnika, ICS pomaže da se osigura slijedeće:

- Sigurnost interventnih postrojbi i drugih osoba
- Postizanje zadanih taktičkih ciljeva
- Efikasnu raspodjelu resursa

POVIJEST ICS-a

Nedostaci kod upravljanja incidentima nastajali su zbog:

- Nedostatka odgovornosti
- Loše komunikacije

- Nedostatka planiranja
- Previše zapovjednika kod incidenta
- Nije postojala metoda integracije potreba između agencija identifikacija tih nedostataka dovela je do razvoja ICS-a.

ICS je dio Nacionalnog sistema (sustava) u upravljanju incidentima (NIMS – National Incident Management System), kojim je i propisan.

KORIST ICS-a

- Prikladan je za sve vrste incidenata bez obzira na veličinu
- Dopušta ljudstvu iz raznih agencija da se brzo spoje u jedinstvenu upravljačku strukturu
- Osigurava logističku i administrativnu podršku operativnom osoblju
- Efektivan je zbog izbjegavanja duplih radnji (koordinacijom se izbjegava više istih postupaka).

OSNOVE ICS-a

JEDNOSTAVNA TERMINOLOGIJA

Upotreba jednostavne terminologije pomaže kod definiranja:

- Organizacionih funkcija
- Incidenta
- Opisa resursa
- Mjesta, adresa ...

Komunikacija mora biti na jednostavnom engleskom ili jednostavan tekst ako je u pisanom obliku.

Ne koristiti radio šifre, specifične agencijske kodove ili žargon.

Zašto čisti engleski jezik, a ne kratice ?

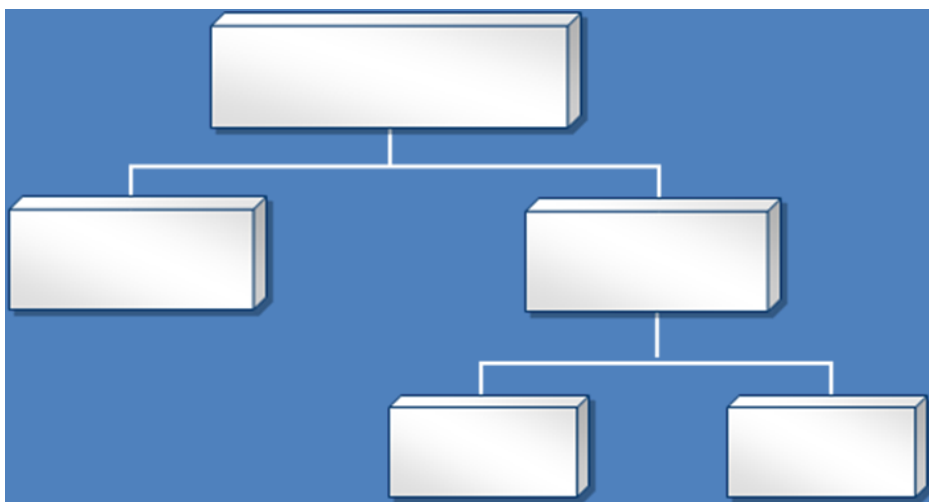
EMT= Emergency Medical Treatment (Hitni medicinski postupak)

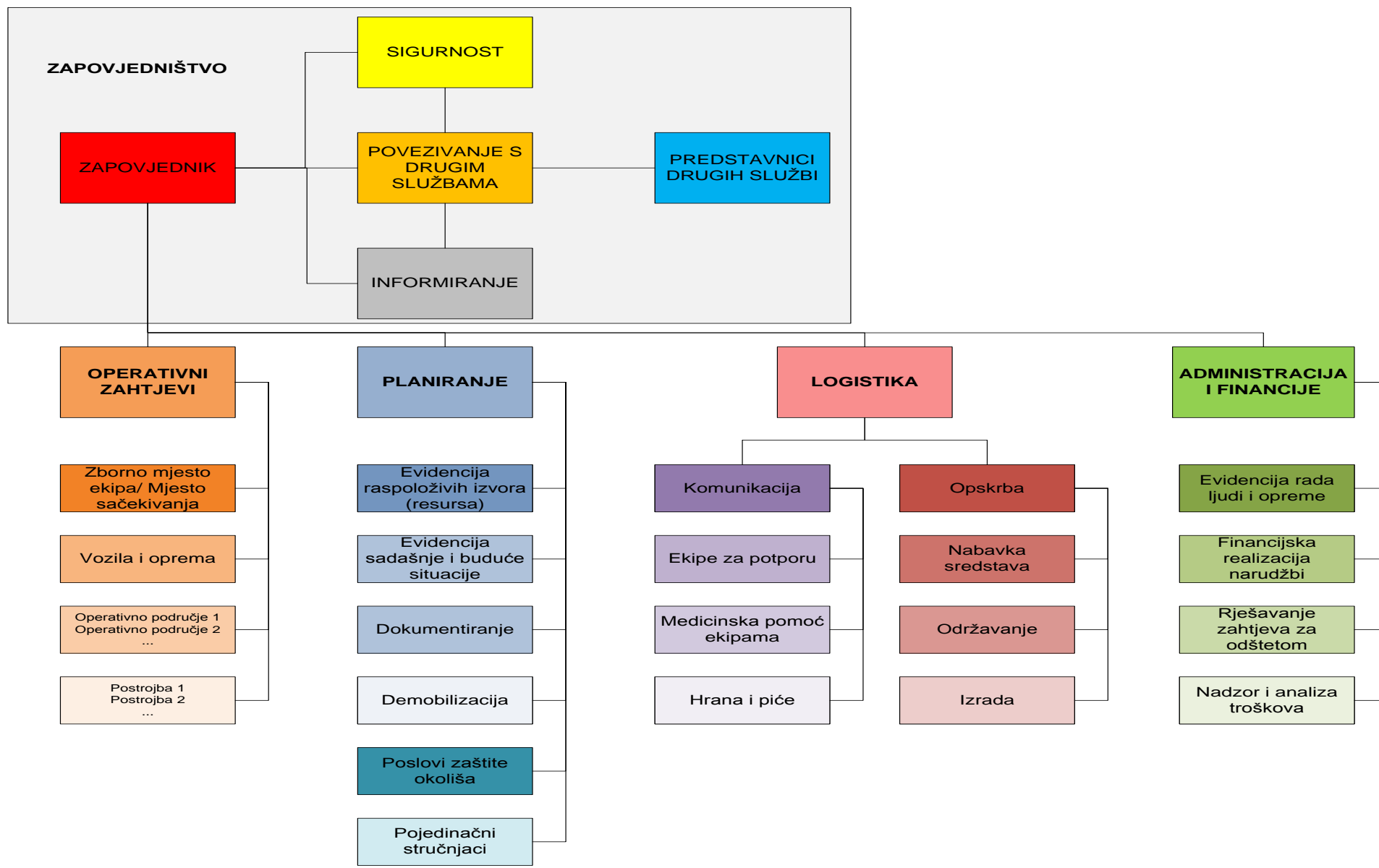
EMT= Emergency Medical Tehnician (Medicinski tehničar za hitne postupke)

EMT= Email Money Transfer (Transfer novca elektroničkom poštom)

MODULARNA ORGANIZACIJA

Razvija se u skladu sa zahtjevima, veličini i kompleksnosti incidenta, i to od vrha prema dolje. Ciljevi koji se žele postići definiraju veličinu zapovjednog sistema. Samo neophodne funkcije/pozicije u sistemu moraju zastupljene. Svaki od potrebnih elemenata mora imati odgovornu osobu.

UPRAVLJANJE SA CILJEM

- ICS je upravljanje koje teži ostvarivanju zadanih ciljeva
- Ciljevi su povezani sa cijelom ICS strukturom kroz proces planiranja rješenja incidenta

Koraci za uspostavljanje ciljeva koji moraju biti ostvareni u cilju saniranja incidenta:

1. Razumijevanje direktiva i djelatnosti pojedine agencije (službe)
2. Procijeniti incidentnu situaciju
3. Postaviti ciljeve u saniranju incidenta
4. Odabrati odgovarajuću strategiju ili strategije kako bi ostvarili ciljeve
5. Postaviti taktičke smjernice
6. Osigurati neophodne prateće resurse

PRIORITETI U RIJEŠAVANJU INCIDENTA

Ciljevi moraju biti postavljeni u skladu sa slijedećim prioritetima:

- Spašavanje života
- Stabiliziranje incidenta (dovođenje pod kontrolu)
- Spašavanje tj. očuvanje imovine

PLAN AKCIJE (IAP – Incident Action Plan)

Svaki incident mora imati plan akcije koji:

- Specificira ciljeve u saniranju incidenta
- Odrađuje aktivnosti koje se moraju izvršiti

- Pokriva propisano vrijeme za izvođenje operacija – operacioni period
- Može biti usmeni ili pismeni, osim kod opasnih stvari gdje mora biti u pisanom obliku

ELEMENTI PLANA AKCIJE

Svaki plan akcije mora imati četiri elementa:

- Što želimo ostvariti (raditi)?
- Tko je odgovorna osoba?
- Koji su načini međusobne komunikacije?
- Koji su postupci u slučaju ako ima povrijeđenih osoba?

ORGANIZACIJA ICS-a

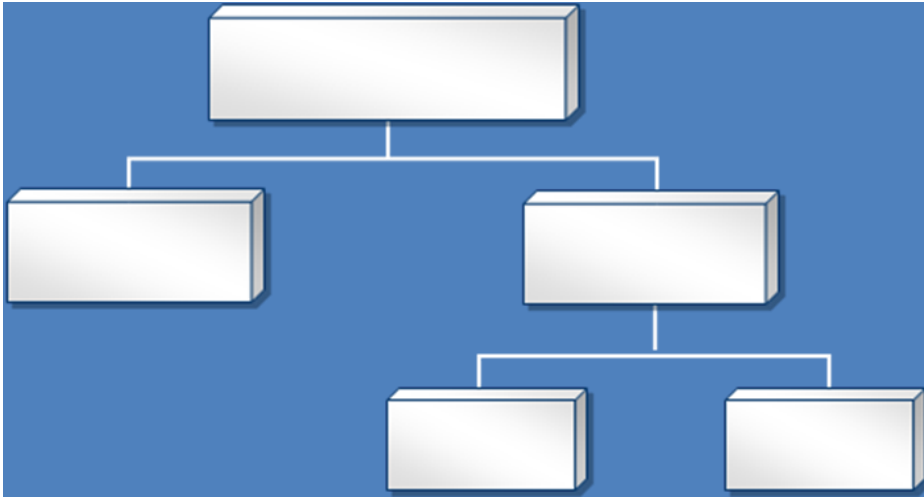
U organizaciji ICS-a:

- Ne postoji korelacija (suodnos) između administrativnih struktura ili nadležnosti bilo koje agencije. Takova organizacija služi izbjegavanju konfuzije izazvane različitim nazivima pozicija (šef, zapovjednik, direktor, agent) i različitih organizacijskih struktura agencija.
- Netko tko je zapovjednik u svojoj organizaciji možda neće zadržati titulu kada se uključi u strukturu ICS-a.

ZAPOVJEDNI LANAC

Zapovjedni lanac određen je linijom autoriteta na temelju pozicije u organizaciji ICS-a.

Razvija se u skladu sa zahtjevima incidenta.

JEDINSTVENO ZAPOVJEDANJE

- Pojedinac je odgovoran samo jednom zapovjedniku
- Pojedinac dobiva zapovijed samo od jednog zapovjednika

UJEDINJENO ZAPOVJEDANJE

- Omogućuje svim odgovornim službama zajedničko upravljanje incidentom i postavljanje zajedničkih ciljeva i strategija
- Omogućuje donošenje zajedničkih odluka uspostavom jedne zapovjedne strukture
- Održava jedinstveno zapovijedanje, svaki podređeni odgovoran je samo jednom zapovjedniku

Incident Command Post

Agency 1

Agency 2

Agency 3

**Agency 1
Incident
Commander**

**Agency 2
Incident
Commander**

**Agency 3
Incident
Commander**

OPSEG KONTROLE

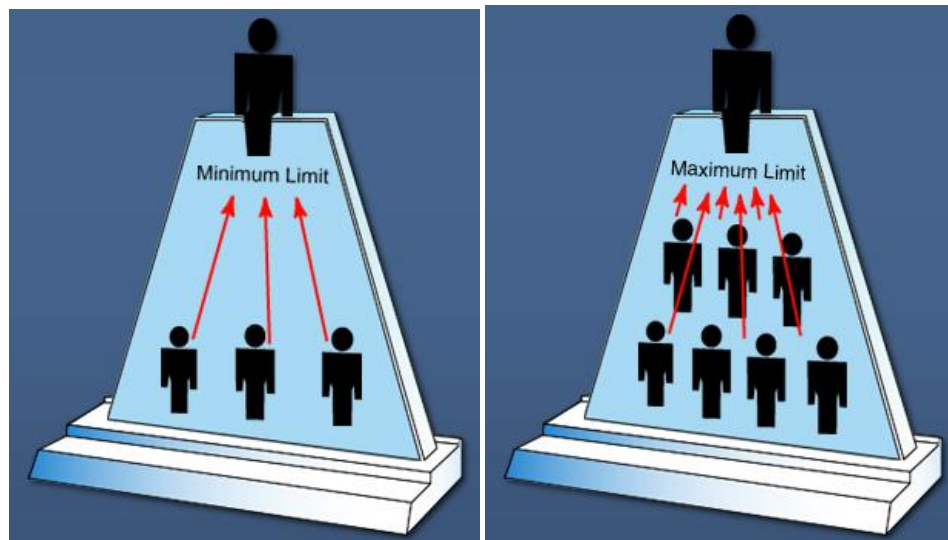
- Odnosi se na broj pojedinaca ili resursa kojima jedan nadglednik (zapovjednik) može uspješno upravljati za vrijeme incidenta
- To je ključ efektivnog i uspješnog upravljanja incidentom

Na opseg kontrole utječe:

- Vrsta incidenta
- Priroda zadataka
- Rizici i sigurnosni faktori
- Udaljenost između osoblja i resursa

Opseg kontrole nadglednika (zapovjednika):

- Između tri i sedam podređenih
- Optimalno je da nikad ne prelazi 5 podređenih

"OBJEKTI" U UPRAVLJANJU INCIDENTIMA

- Broj i vrstu određuje zapovjednik akcije prema potrebama i složenosti situacije

Zapovjedno mjesto

Baza

Kamp

Prostor za mehanizaciju

UPRAVLJANJE RESURSIMA

Obuhvaća:

- Kategoriziranje resursa
- Naručivanje resursa
- Podjelu resursa
- Praćenje resursa
- Otkrivanje resursa

Pokriva i plaćanje potrebnih resursa.

PODJELA RESURSA: TAKTIČKI RESURSI I PRATEĆI RESURSI

Taktički resursi: ljudstvo i osnovna oprema koja se koristi u operaciji

Prateći resursi: ostali resursi potrebni u operaciji (hrana, komunikacijska oprema ...)

KLASIFIKACIJA TAKTIČKIH RESURSA

ZAUZET – trenutno na zadatku pod nadzorom nadglednika (zapovjednika)

RASPOLOŽIV – spreman za rad i opremljen svom potrebnom opremom

NIJE RASPOLOŽIV – nedostupan ili u procesu raspoređivanja na dužnost (kvarovi kod uređaja i osnovne opreme te održavanje iste, a kod ljudstva vrijeme odmora)

INTEGRIRANE KOMUNIKACIJE

Komunikacije kod incidenata omogućene su kroz:

- Razvoj i upotrebu jedinstvenog komunikacijskog plana
- Kompatibilnošću komunikacijske opreme, procedura i sistema

Uspostava jedinstvenog integriranog komunikacijskog sustava (opreme, sistema i protokola) neophodna je prije pojave incidenta.

Primjeri:

13.01.1982. zrakoplov Air Floride srušio se na most u Washingtonu, za vrijeme snježne oluje. 70 ljudi je izgubilo život. Policija, vatrogasci i ekipe hitne medicinske pomoći brzo su stigli na mjesto nesreće ali nisu mogli koordinirano raditi zbog nemogućnosti komunikacije radio vezom.

11.09.2001. zrakoplov American Airlines-a udario je u Pentagon. 900 djelatnika iz 50 različitih agencija mogli su međusobno komunicirati.

Kompatibilnost komunikacija smanjuje troškove, štedi resurse i što je najvažnije spašava živote.

ELEMENTI INTEGRIRANE KOMUNIKACIJE

- **UREĐAJI:** sistemi koji prenose informacije
- **PLANIRANJE:** planiranje za upotrebu svih raspoloživih komunikacijskih resursa
- **MREŽE:** procedure i procesi za unutrašnji i vanjski transfer informacija

ZAMJENA ZAPOVJEDNIKA KOD INCIDENTA

Uključuje:

- Prijenos odgovornosti sa dosadašnjeg na novog zapovjednika kod incidenta
- Novi zapovjednik mora biti upoznat sa dosadašnjim postignućima, usmeno, pismeno ili oboje

Zamjena zapovjednika događa se kada:

- Kvalificiranija osoba preuzme zapovijedanje
- Promjenama stanja incidenta (pogoršanje, poboljšanje)
- Normalnom promjenom smjene ljudstva na incidentu kod incidenata koji traju duže
- Incident je stavljen pod kontrolu i daljnji nadzor preuzimaju lokalne agencije.

ODGOVORNOST

Moraju sa slijediti slijedeći principi:

- **PRIJAVA** – sve službe po dolasku na mjesto incidenta moraju se prijaviti kako bi dobile zadatak u skladu sa procedurom koju je odredio zapovjednik intervencije
- **PLAN AKCIJE** – operativno djelovanje mora biti u skladu s Planom akcije.
- **JEDINSTVENO ZAPOVJEDANJE** – svaki djelatnik je podređen samo jednom zapovjedniku
- **OPSEG KONTROLE** – zapovjednici (nadglednici) moraju biti u stanju adekvatno kontrolirati svoje podređene, te moraju nadgledati i raspoređivati sve resurse koji su im dodijeljeni na upravljanje
- **PRAĆENJE RESURSA** – Nadglednici moraju pratiti i prijavljivati promjene na resursima koje nadziru.

MOBILIZACIJA

Kod svakog incidenta:

- Mora se procijeniti situacija i planirati nastup
- Sigurno i efektivno upravljanje resursima ima najveći prioritet
- Ljudstvo i oprema na intervenciju **izlazi samo kad se to zahtjeva odgovarajuća nadležna osoba ili ustanova.**

Materijal preveo:

Željko Nagy, dipl.ing.

Pripremio i prilagodio:

Siniša Petkoviček, dipl.ing.